

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Lidová demokracie, Praha

- 6. | 1979

V Činoherním klubu: radost z divadla

V kontextu současné divadelní tvorby se jeví Menzelova inscenace „Tři v tom“ v Činoherním klubu jako dílo neobyčejně šťastné režijně-herecké inspirace. Ze scénářů staré komedie dell'arte vzniklo živě cítitelné komediální divadlo, neodvozené z něčeho než ze sebe samého. Divadlo nezatižené opotřebovanými slovy, recesisticky odlehčené, vsudypřitomně nasměrované k parodii a stylové perzipláži.

Samozřejmost, s jakou představení navazuje kontakt s hledištěm, vzbuzuje reminiscence na neopakovatelnou atmosféru divadel malých forem. Podrobnější rozbor by poukázal k ještě hlubším, časově vzdálenějším příbuznostem, ale zmiňme se na tomto místě jen o jedné, nad ostatní zjevné a ne tak odlehlé, o příbuznosti s Menzelovou (Machiaveliho) Mandragorou. Stejně jako Mandragora, i Tři v tom vyjadřují radost z elementárního herectví, z možnosti jeho tisícových proměn. Promítnuta do dalšího plánu značí tato tendence přítakání nezploštělému, celistvému životu ve všech jeho formách. To je druhý společný rys obou inscenací. V obou se jítímu Menzelovi podařilo přesně vystihnout rovnováhu mezi proměnlivými a neměnnými prvky inscenace a vytvořit tak předpokla-

dy, aby inscenace v reprízách vnitřně nezastarala a aby se naopak dále vyvíjela. [Není bez zajímavosti v této souvislosti, že Mandragora se v Činoherním klubu hrála od roku 1965 nepřetržitě plných deset let a už jen tento fakt, jehož si mimochodem nikdo ani patřičně nevšiml, nemá v činoherní praxi obdoby.]

Inszenace Tři v tom pregnatně dokazuje, že na improvizaci založený herecký projev nemusí ještě znamenat anarchii a rozpad celkového řádu inscenace. Dokazuje, že herecká spontaneita může, je-li kori-gována režisérem s vyhraněným scénickým názorem, sama o sobě fixovat řád určitého druhu. Menzelova inscenace, i když velkoryse vyhrazuje prostor ke gradování a pointování situačních gagů, je kompozičně přesně a účelně rozvržena. Zachování stylizovaných veršových pasáží napomohlo výraznému rytmickému členění inscenace. Pozornost k stylové čistotě jazykového projevu (zahrnujícího i neaktuálnější významové odstíny soudobé češtiny) je další předností Menzelovy práce.

Určovat autorský podíl jednotlivých hereckých interpretů na inscenaci by bylo velmi obtížné a patrně i nevděčné. Každý — V. Freimanová, J. Krejčíková j. h., L. Šafránková, J. Abrahám, P. Čepek, J. Kodet, M. Štíhlých, J. Zahajský, O. Vízner, R. Hrušínský ml. a také režisér představení, jenž o premiéře nahradil omeocnělého J. Háika — představuje krajně osobitý, profesionálně dokonalý vklad do inscenace, jež je v pravém smyslu jejich kolektivním dílem.

Citlivého spolupracovníka našel Menzel ve výtvarníkovi J. Bendovi, jenž pro Tři v tom připravil barevně hřivivé, historicky adekvátní kostýmy a scénu.

VÝSTRIZEK Z ČASOPISU

Večerní Praha

15. XII. 1978

Colombina v grotesce

Jiří Menzel napsal, režisoval, a dokonce i zaskočil coby Pandolfo za nemocného Jiřího Hála v nové inscenaci Činoherního klubu ~~Tři v tmu~~. Po O'Neillově tragické Cestě dlouhého dne do noci se tedy objevila na scéně tohoto divadla komedie druhu groteskního.

Ačkoli autor námětem čerpá z klasické komedie dell'arte (nechybí tu Colombina, sluhová a páni, kteří brání svým děrám v laškování s mladými muži), má hra s touto formou společně jen krátké pasáže, které v řeči vázané a jakoby spíš nezvalovské, působí jako filmový střih do děje. Jinak i mnoho jiného prozrazuje filmového režiséra. Tu pošťuchování ve stylu zlatých časů grotesky, tu zase motiv luskání prstů z West Side Story, jindy čistě filmový výjev happy endu.

Jiří Menzel využívá ve hře mnoha nápadů. Někdy neotřelých (když udělá z okýnek domu malý orloj, v němž se pohybují hlavy herců po způsobu apoštolů), jindy zase značně omšelých, ale přesto divácky vděčných (převlékání mužů do ženských satů). Jeden moment je však rozpacitý — »žertovně« podřázení nohou starého, bý komického otce.

Herce, kteří jsou v této hře obsazeni, známe spíše z vážných rolí. Josef Abrahám i Petr Čepek,

stejně jako Jiří Kodet nebo Libuše Šafránková však přecházejí do komické polohy překvapivě nenásilně. Zvlášť u Šafránkové se zdá, že její herectví zraje do nově vyhraněné komické podoby.

Co ještě dodat? -- Líbila se vtipná scéna s kaširovaným domem a opravdovou skluzavkou, kostýmy s několikerým využitím a především chůf do hry ze strany protagonistů. Hra není příliš náročná svým obsahem, ale jako protiváha dosti vážně dramatické skladbě Činoherního klubu jistě plní svůj účel.

(šim)

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižků

Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Rovnost, Brno

- 7. XII. 1978

ze dne

AK TŘI V TOM V REDUTĚ

Bez naděje do posledního místa obsazený sál brněnské Reduty n obou sobotních představeních hostujícího Činoherního klubu z Prahy svědčí o tom, že Park kultury a oddechu zůstává pro naše krajské město nezbytným zprostředkovatelem kulturních hodnot v nejlepším slova smyslu. Nic naplat - jiný kraj, jiný mrav. považujeme tedy podobné konfrontace, alespoň co se divadel týká, za potřebná srovnání dramaturgů divadel tu i onde.

Bláznivá komedie Jiřího Menzela TŘI V TOM dala nahlédnout do dily známé pražské scény podle divadelní prarajmy komedie dell' arte, myšlenky veskrze současně v dobově těžkopádné scéně (na rozdíl od té prarajmy). Jiřího Rendy se na »placu« před domem etihodného Ubalda odvíjí zirešitěně dohívání tří silčných dívek jeho domu, o nichž ani otec netuší, že už jsou »v tom« a zaslíbují je střídavě přestárlému pumprdoni a tradiční žánrové postavě Capitanovi, zatímco praví »vini ct« se k svým mlčkám kvartýrují samozřejmě s potížemi...

Nejde samozřejmě o příběh jako spíše o zdařilou hereckou kreaci [J. Abrahám, P. Cepek, J. Kodet, V. Fretmannová, L. Šajránková, J. Krejčíková, M. Štíbnich, O. Vizner a další], slovní i dějové hříčky, »pády« z žánru do žánru, z hry do citací klasiků, vše režijně skloubeno J. Menzelem do celku, kterému lze někdy vytknout snad jenom nezaujatost a někdy příliš zřejmé svy (konečně i ony patří k dell' arte). Diváci se výborně bavili, a bylo taky proč. [Zij]

VÝSTŘÍZEK Z CASOPISU

Brněnský večerník

- 9. 1. 1979

ze dne

OD KOMEDIE K SATIRE

O slonku minulého roku rozhodně nemůžeme tvrdit, že by nebyl rašný na brněnské divadelní události. K premiérám, z nichž například Šedrlinova opera Mrtvé duše má dopad celostátní, se připojily ještě akce, pořádané Parkem kultury a oddechu. K některým z nich se dnes ještě vrátíme.

HERECKÉ DUO

Tvořili je Regina Rázlová a Petr Oliva, s nimiž jsme se setkali na scéně Satirického divadla Večerní Brno. S dalšími vystupujícími ostatně už hra Ralnera Kernla Dívka, kterou jsem potkal nečítá. Kromě jiných i z tohoto důvodu je inscenace režiséra Rudolfa Vedraľa, uváděná pod hlavičkou Reduty, uměleckého studia Pragokonzertu, vhodná pro zájezdové účely. Jiná je však otázka její kvality. Syžet těžší především ze situační komiky, kdy do bytu mladého spisovatele zavítá z čísta jasna neznámá dívka, nemíníc se odtud hnout. Řetězec dalších převážně komických zauzlení vychází pochopitelně z této absurdní situace. Rozvedení zápletky, která působí zprvu svěže, však záhy začíná unavovat a divák přece jen, přes adresnost a vtípnost

některých replik, se na sedadle začíná vrtět. Oba herecké výkony byly však na patřičné úrovni, i když Rázlová byla přece jen o stupeň výraznější.

VŠICHNI BYLI V TOM

Velký zájem brněnské veřejnosti vzbudilo dvojí vystoupení Činoherního klubu s veselohrou Jiřího Menzela TŘI V TOM v autorově režii. Dílko volně navazuje na pozdně středověkou improvizovanou commedii dell'arte, z níž si ponechalo jak základní postavy (vystupuje tu například Colombina, Zanni apod.), tak bujarý až fraškovitý děj s mnoha zvraty s brilantními replikami a gagy, i když v podstatě myšlenkově nehlubokými a leckde až hrubozrnými. Úspěch představení je do jisté míry odvislý pak i od toho, jakému publiku se herci předvádějí. Opožděná atmosféra údajně jak na jevišti, tak v hledišti spontaneitou příliš nehyžila, zato večer se vydařil po všech stránkách a bylo hlučně. Inu, když se sejdou Josef Abrahám, Petr Čepek, Jiří Kodet, Libuše Safránková, Jiří Hálek, Rudolf Hrušínský mladší a další, nemůže být snad ani jinak. Stalo se tak v sále brněnské Reduty.

I TARELKIN NAŠEL ODEZVU

Dílna 24 — Státní divadelní studio — se na scéně Večerního Brna představila rovněž dvakrát, a to s tragickou fraškou TARELKINOVA SMRT, poslední částí trilogie A. V. Suchovo-Kobylyna, které předcházely Svatba Krečinského a Proces. Autor v ní namířil nemilosrdné satirické ostří vůči carskému systému soudnictví a policejní mašinerie, jejichž metody osobně pocítil na vlastní kůži. Jeho výpověď je krutě sarkastická a zrcadlo, které dramatik těmto institucím nastavuje, je až »černohumorně groteskní«. — Brněnský režisér Ivo Krobót v úpravě

textu i celkovém pojetí tyto pohledy ještě vyhroutil, poněkud setřel dobový a místní kolorit originálu a parabolicky děj zaktualizoval zasazením příběhu do fašistické diktatury. Velmi účinná, přítom jednoduchá a funkční byla scéna Ing. arch. Jana Konečného (rovněž Brňana) ve formě železné konstrukce. Vzhledem k tomu, že se inscenace neodvíjela ve stanu, pro něž je především určena, nýbrž v divadle tradičního kukátkového typu, musel být půdorys konstrukce obdélníkový a ne šestiboký. Herecky představení nepřevyšovalo průměr. Z vystupujících byl nejlepší Vladimír Kratina jako Rasplujev, který ostatní po všech stránkách o mnoho převyšoval. Vystoupení našlo u publika spontánní ohlas.

VLADIMÍR ČECH

ze dne 21. IV. 1979

VIDELI STE UŽ V DIVADLÁCH?

Tři v tom

ČINOHERNÍ KLUB PRAHA. Autor: Jiří Menzel. **Réžia:** Jirí Menzel a. h. **Scéna a kostýmy:** Jiří Benda. **Účinkujú:** Josef Abrahám, Petr Čepek, Veronika Freimanová, Jiří Hálek, Rudolf Hrušínský ml., Jiří Kodet, Jiřina Krejčíková a. h., Libuše Šafránková, Jiří Zahajský a ďalší. **Premiéra:** 14. decembra 1978.

Dramaturgia pražského Činoherného klubu rozhodla sa uviesť na svojom javisku divadlo zrodené z commedie dell'arte. Tým nielen nečakane oživila svoj repertoár, ale predovšetkým inscenovala divadelný štýl, ktorý niekoľko rokov ani jedna pražská scéna neuviedla. Herci si tým vytvorili dokonalejšiu príležitosť „poriadne si zařadit“, ako znel jeden z titulov hry Osvobozeného divadla V+W.

Režisér Jiří Menzel si na základe zachovaných prototypov scenárov napísal a zostavil textúru hry sám. Využíval pritom pevné typy commedie dell'arte. Komédie, ktorá vyrástla v Taliansku v čase vrcholicej renesancie 16. storočia a svojou divadelnosťou chcela vtaiahnuť publikum do hry. Uvádžali ju na trhoch tesne pred začiatkom predaja a ovplyvnili ju všetky komediálne druhy talianskeho divadla — fraška, satira, dedičstvo Plauta, i paródia Ruzantovho divadla. Aj v pražskom predstavení

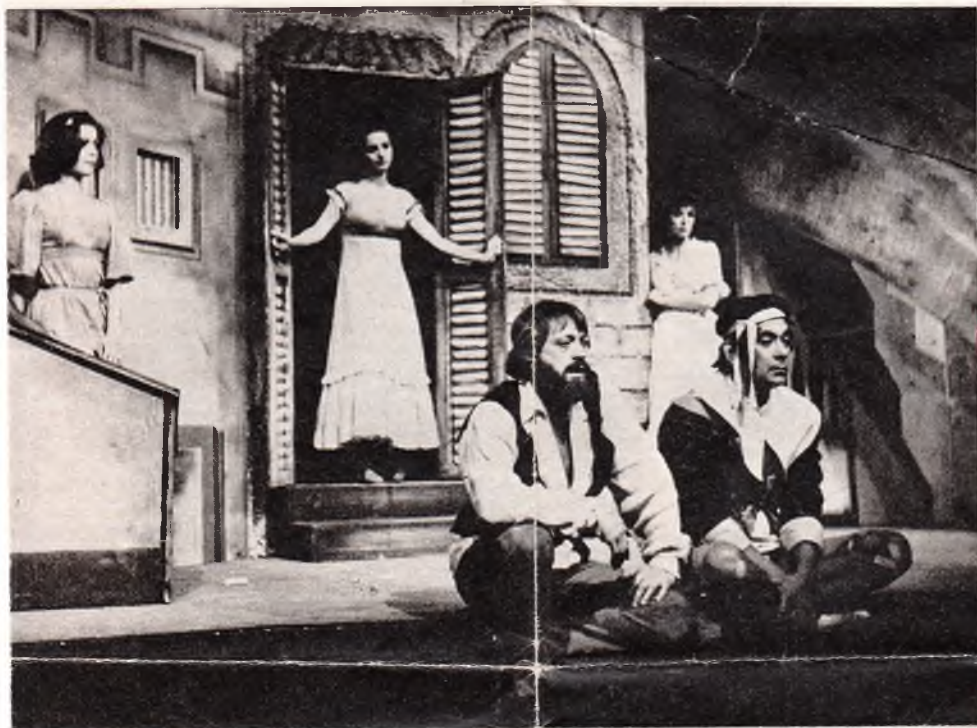
môžeme nájsť niekdajšieho Pantaloneho, starého pána, ktorý chce vydať dcéru za boháča a odháňa chudobných miencov. Už podľa šablóny to býva starý sukničkář a v podaní Jiřího Kodeta vzbudzuje salvy smiechu a potlesku na otvorenej scéne. Ďalším pevným typom

ČINOHERNÍ KLUB PRAHA: Josef Abrahám v úlohe vystatovačného a v láske neúspešného Capitana v inscenácii komédie Tři v tom. Snímky J. Kučera

commedie dell'arte bol Dottore, druhý starý pán, bohatý, lenže konajúci úplne bez logiky. Ak mal syna, Pantalone mal dcéru a mohlo sa začať hrať. Typ Dottora stelesňuje Jiří Hálek a jeho syna Petr Čepek. Už sluhovia z antických komédií Plauta bývajú, prefikanejší ako ich páni a tento prvok preberá i commedia dell'arte a vytvára tak hlavnú postavu — Zanniho. Sú buď jeden, alebo dvaja. Prvý aktívny, druhý tulpas, ktorý vykonáva. Chýba il capitano, vystatovačný vojak, ktorého v pražskom predstavení hrá Josef Abrahám. I on má svojho Zanniho, svojho sluhu, v ktorom sa nám predstavil Rudolf Hrušínský ml. Profajškom Zanniho býva Fantesca, v našom prípade slúžka u Pantaloneho v podaní Libuše Šafránkovej, ktorá tu nad očakávanie dobre uplatnila svoj komediálny talent. Povedali sme, že ak má Dottore syna, musí mať Pantalone dcéru. V našej hre má hneď dve. Hrajú ich Jiřina Krejčíková a nová talentovaná členka súboru Veronika Freimanová. Posledný z trojlístka mužov, akýsi typ Harlekýna, spôsobí spoločne so synom Dottora a jeho sluhom, že dcéry i so svojou slúžkou prídu do druhého stavu. A teraz ako sa zbaviť ženichov, ktorých im dohadzuje nič netušiaci a nahlúply otec a ako za každú cenu získať svojich chlapcov? To je otázka na rozmýšľanie nielen pre ich prešibané ženské mozgy, ale predovšetkým pre sluhu. Jiří Zahajský, ktorý ho hrá, hýri nápadmi a situácie číhne prestrojením, zámien a prepletencov môžu začať. Jiří Menzel ich režíruje s použitím všetkých komediálnych prvkov, poučča sa nielen z histórie divadla, ale i filmu a všetko povyšuje množstvom nových, neošúchaných nápadov, v ktorých zostáva ešte dosť miesta na slovnú a mimickú improvizáciu, miestami s prvkami absurdna a dadaizmu. Predstavenie však nie je iba kolotoč gagov a kopancov, ale má čo povedať i súčasnému divákovi, ktorý, ak možno podľa úspechu a potlesku usudzovať, je za to viac ako vďačný.

DUŠAN KUKAL

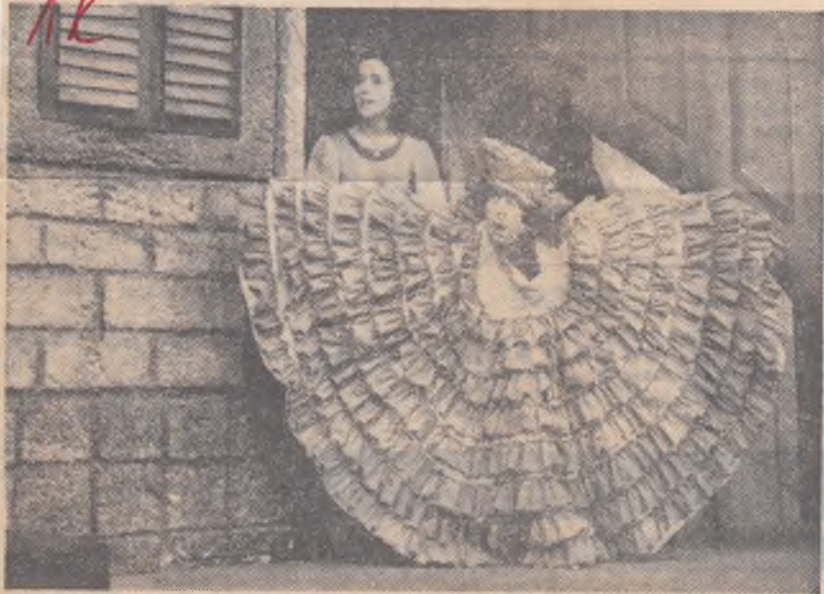
ČINOHERNÍ KLUB PRAHA: Petr Čepek (Horatio) so sluhom Zannim, ktorý v podaní Jiřího Zahajského pripraví otcovi obidvoch dcér ešte jedno prekvapenie.

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižků
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 73

VÝSTRIŽEK Z ČASOPISU

Svobodné slovo, Praha

31. 1. 1979

Tři v tom, hru Jiřího Menzela, uvádí pražský iČnoherní klub. Na snímku Libuše Šajránková a Oldřich Vizner.

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřížků
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Svobodné slovo, Praha

19 XII. 1978

V Činoherním klubu nastudoval režisér Jiří Menzel svoji hru na motivy commedie dell'arte Tři v tom. Na snímku J. Kučery je Libuše Šajránková.

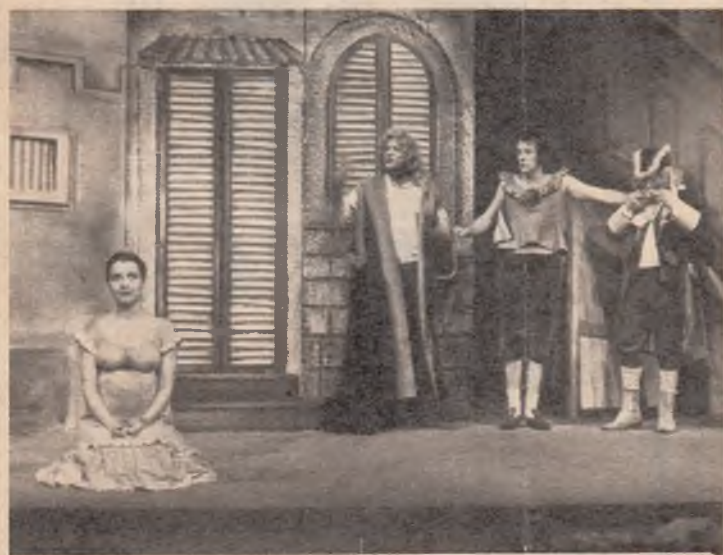
PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VYSTRIZKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 20-73-70

VYSTRIZEK Z ČASOPISU

KVĚTY, PRAHA

- I. III. 1979

1K
kultura

lehnutí Vlasty Buriana démonu „liquére“ z filmu Anton Špelec ostrostřelec. Herci mají co hrát a proto hrají dobře, takže — jak se připomíná v literatuře — commedia dell'arte vždy dávala větší příležitost představitelům mužských rolí. Bylo by nespravedlivé uvést jen některé. Představení Tři v tom je společným dílem J. Abraháma, P. Čepka, V. Freimanové, J. Háčka, R. Hrušínského, J. Kodeta, J. Krejčíkové j. h., L. Šafránkové (v poslední době zastupuje J. Švandová-Topinková), M. Štibicha, O. Víznera a J. Zahajského. Takže nejen tři, ale všichni včetně diváků jsou v tom: v dobré a kvalitní zábavě. A to až po uši. ptg

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA

odbor výtěžků

Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 20 71 74

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Mladý svět, Praha

ze dne **21. X. 1980**

TRI V TOM se jmenuje rozmarná taš-
kařice, kterou pro pražský Činoherní
klub před časem vytvořil stále mladý
a rozdychtěný filmový a divadelní he-
rec a režisér Jiří Menzel. Premiéra se
konala před méně než dvěma roky;
za tu dobu se několikrát pozměnilo
obsazení, ovšem obsah o třech „v tom“
zůstal. Tak dokonale, že hra oslavila
dvoustou reprizu ještě dříve, než se
dožila druhých narozenin. A to roz-
hodně není obvyklé, takže to stojí za
zaznamenání a cestu do fronty na
listky.

(př.)